

PRIMORSKI LIST.

Podučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

„Vse za vero, dom, cesarja!“

„Primorski list“

izhaja vsaki prvi in tretji četrtek v mesecu. Cena za celo leto 1 gold., za pol leta 50 nvč. — Posamezne številke dobivajo se pri upravnistvu.

Uredništvo in upravnistvo

mu je v Gorici, Travnik št. 13. — Nefrankovana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — Cena za oglase po pogodbi.

Katoliška družba v Gorici.

Hvala Bogu! Videti je, da smo se boja in viharja, ki je trajal zadnjih šest let, skoro naveličali. Zadosti se je zabavljalo, smešilo, napadalo, podiralo, vničevalo! Vsi — rekel bi — brez izjeme izprevidujemo, da samo z bojem in viharno politiko ničesar ne opravimo. Treba je složnega, pozitivnega dela. *Potrebujemo vse slovenske može, ne samo enega ali dveh.*

Naš prvi list — v Gorici je imel za vvodni članek: *Delati in vstrajati*. Na složno delovanje za ubogo in zaničevano slovensko ljudstvo, klical je po mestu in deželi. Naš narod je vreden, da zanj žrtvujemo vse sile, ki jih imamo. Kakor se kaže iz zgodovine, sta dva očitna namena in dve ideji, zavoljo katerih Bog naš narod vzdržuje in ohranja: ideja katoliške Avstrije in ideja katoliške vere. Skupaj s hrvaškim narodom bodi naš narod branik Avstrije in branik sv. katoliške vere nasproti pravoslavju. Sveto delo nam bodi toraj ta narod braniti in ohraniti!

Naj nam toraj nihče ne zamere ako iščemo zdaj sredstev, da bi se složile vse slovenske moči ter skupno delovale v prid in srečo ljubljene slovenskega ljudstva na Goriškem. Izražala se nam je že več časa želja odkritosrčnih rodoljubov, da začnimo vendar enkrat v Gorici in pustimo politične prepire in politična razdiranja. Pred nekolikimi dnevi nam je ljubljanski katoliški list „Slovenec“ namignil, da osnujmo si „družbo katoliško“, ki bi skrbela za gmotni in duševni napredek katoliških Slovencev. Ta namiglej se nam zdi dobro znamenje, da se bo stvar posrečila in da bo vspevala. Tudi domači list „Sloga“ je v zadnji številki prinesel iz „Agrarier Tagblatt“ članek, v katerem je izražena želja po novi, seveda politični družbi v Gorici. Teda proti novi politični družbi imamo mi za zdaj odločne pomisleke, kakor jih hočemo kmalu navesti.

Prepričani smo, da nas politika zjedini ne bo. Le osnujte, ali kmalu bo prepir! Politika nas je razdvojila, politika je kriva, da se je toliko zaslužnih mož hotelo vničiti, politika je kriva, da tudi druge dobre stvari materialno trpijo, ker nimamo zaupanja do ljudi, kateri bi nam imeli kaj svetovati.

Drugič smo mi pa tudi radi tega proti novi katoliški politični družbi, ker tako po pravilih katoliško družbo že imamo, namreč: *Sloga*. S tem bi se med posvetno in duhovsko inteligencijo le nov prepir začetil. Prepira pa nočemo več!

Svetujemo toraj vstanoviti novo nepolitično katoliško družbo za Goriško! Upamo, da bo ta misel dobro došla prijateljem in neprijateljem našega pohlevnega lista. Potrebno je v resnici, da imamo tako družbo, ki bo skrbela za pozitivno delovanje in se ne bo mešala v politične borbe, ki bo tiho delovala in zbirala slovenske moči! Njen namen bo razširjati v Gorici in po deželi katoliško in narodno zavednost, poživljati dolžnosti do cerkve, ki so se močno pozabile, do družine, od katere je odvisna naša prihodnost, skazovati dela krščanske ljubezni, pospeševati ubožne in bolnike, boljšati zagrešene, razširjati dobre knjige (slovenska knjižica!) in spise, vstanavljati odredilne naprave itd.

Vse to bo od začetka prav težko, ali zaupati moramo tudi na milost Božjo, katera bo gotovo z nami, ako se bomo pošteno trudili. Tudi na Kranjskem je taka katoliška družba, ki izvrstno in vsestransko deluje.

Imamo še en pomislek! V Gorici biva laška katoliška družba: *Circolo cattolico*, s katero je združen tudi slovenski oddelek. Toda možje laške in slovenske stranke so izprevideli, da, kar je po naravi razdeljeno, se nikakor lepo združiti ne more. Kdo bi si tega ne želel, da bi Lahji in Slovenci skupaj živeli, kakor otroci enega Očeta, da bi se med seboj ljubili kot bratje in sestre, da bi se drug nad drugega ne povzdigovali in ne jemali si predpravice, tudi ne zamerili si, ako vsaki svoj jezik in svoj narod čisla, ako skuša vsaki svojemu jeziku in svojemu narodu dobiti veljavo. Taka bratska ljubezen in sloga bi morala biti med kristjani. Tej mejsebojni ljubezni se moramo približavati. Vendar mislimo, da se tej ljubezni in tej vzajemnosti nikakor ne škoduje, ako ostanemo razdeljeni v tem, v čimur nas je narava sama razdelila, namreč v narodnosti. Odločno odklanjamo vgovor, kakor, da bi stem hoteli nasprotovati družbi „*Circolo catholico*.“ Nasproti upamo celo, da se bo ljubezen med nami še povečala in da se bomo v raznih rečeh vzajemno podpirali.

Osnujmo toraj katoliško družbo za Goriško! V ta namen bo treba v kratkem sklicati pripravljaven shod, da se konečno določi kaj in kako.

Mej tem pa prosimo duhovsko in posvetno inteligencijo, da o tem resno premišljuje! Bog daj!

Narodno gospodarstvo.

Zakaj smo ubogi.

Slišal sem kmeta vrnivšega se od procesije, da so bili tam samo „pauri“, slišal sem i druge besede in pojave, iz katerih bi se dalo sklepati, da višjim stanovom niti treba ni ozirati se na vero. Ne prijatelj! Vsi stanovi, tudi najvišji in najbogatejši se morajo ozirati na sv. kat. cerkev. Hočeš, nočeš, moraš!

Iz vesoljne človeške zgodovine sem ti podal zato dragi kmetovalec, nekoliko podatkov, iz katerih zamoreš spoznati, da je prava vera za vse čase, za vse kraje, za vse stanove, za vse ljudi najvažnejša zadeva. Tretjina sveta jej nasprotuje, tretjina se jej bliža, ostala tretjina o njej govori!

Nikoli tega dela božjih rok vničili ne bodo niti vsi židje, niti vsi prostozidarji, tudi ne slabi in mlačni kristijani.

Ko smo se nekoliko ozrli v splošno zgodovino, ki nas uči, da pomanjkanje žive vere tira v revščino in zapuščenost, pogledajmo še v domačo deželo, v naše čase.

Omenil sem že v „II. vzroku uboštva“ pogubni liberalizem. Po imenu pride od latinske besede „liber“, to je prost. Oprosti namreč ta zmota svoje pristaše strahu božjega, naukov skrbnih odgojiteljev in starišev, oprosti človeka kršč. čednosti: zmernosti, čistosti, pravičnosti, vpilne mu božjo luč sv. vere. Odzame blagoslov božji, dosledno pobere tudi premoženje, večkrat celo pamet odnese, pogostokrat i življenje pred časom.

Tako zna liberalizem oproščati. Ne zabimo, da je ta čudni svetnik oprostil tudi pijance, oderuhe in druge škodljivce vredne kazni.

Kaj ne, dragi kmetovalec, takega svetnika ne potrebuješ v svoji pratiki?

† Andr. vit. Jekše.

Po dolgi in mučni bolezni zaspal je 27. p. m. mirno v Gospodu z vsemi sv. zakramenti za umirajoče previden preč. g. dekan v pokoju Andrej Jekše, vitez Franc-Jozefovega reda. Spremilo ga je k večnemu počitku dvajset sobratov duhovnov in mnogobrojno ljudstvo. Tudi gg. okrajni glavar, sodnik in davkar bili so prisotni. Pogreb je vodil preč. g. dekan J. Peternel in govoril kratek pa jedernat govor. Čitalniški pevci zapeli so na pokopališču ranjkemu v slovo: „Jamica tiha.“ — Bolehal je ranjki gospod skozi tri leta. Najpoprej je imel raka na jeziku in tedaj je prosil tudi za pokojnino, ker je le težko govoril. Raka so mu zdravniki izžgali, toda kmału napravila se mu je neka oteklina na vratu. Oteklina je rastla in rastla in pomagalo ni nobeno zdravilo. Okoli velike noči se mu je rana odprla. Šel je še v Gorico iskat pomoči, toda ni je dobil, ampak vrnil se je mnogo slaběji domov, kakor se je podal tje. Od tistega časa je vedno bolj in bolj ginel, pa vendar je še vedno rad prišel v družbo, dokler ni popolnoma omagal in zgubil razum. To se je zgodilo začetkom septembra, pa predno je zgubil razum, bil je previden z vsemi sv. zakramenti za umirajoče. Svoje življenje do tistega časa, ko je prišel v Kobarid, popisal je sam, in sicer tako-le:

Naj sledi nekaj lastnih izkušenj.

V šolah sem naletel na odgojitelja, kojemu sem naprošen podpisal spričevalo, da ni Boga tajil. Še le pozneje sem spoznal, da ga je vendar le tajil, ne sicer izrečno, kakor sem mu lahko spričeval, pač pa posredno. Tako nas je napeljeval, naj se šalimo z besedami sv. pisma, „ker se dajo velikanski humoristični uspehi tu doseči.“ Kdor pa taji glas božji, razode nje božje, ob enem res Boga samega zanikuje. Ta odgojitelj nam je še veliko „blagih naukov“ podal „inter parenthesin“. V čast drugih omenim, da je bil odstavljen. Ali je tak odgojitelj na vsem Slovenskem bival le en sam? *Katoliško vseučilišče je potrebno!* Koliko mladeničev je liberalizem v šolah „oprostil“, spričeval, da so doma ali drugod le v škodo in spotiko! Koliko tisočakov je skrbnim slov. starišem ta liberalizem (mlačna ali nobena vera) pojedel?! Poznam že tudi več kmetov, ki so se liberalizmu vdali. Modri so bili čez vse, prišli so pa tudi ob vse.

Da ni greha, pekla, nebes, to trditi se jim vže ni zdelo več niti vredno. Sedaj beračijo in občinarji, ki so jim kedaj prislušali, jih redé. Tako osrečuje sama človeška vera brez božje.

Taki, ki so prišli po liberalizmu ob svojo srečo, postanejo lahko socijalisti, ako je ne reši poprej vsmiljenje božje.

Kakor sem vže zapisal, kdor vere nima, upa in ljubi le pozemeljsko veselje. Zadovoljen je, da je sam sit in da njegovi počutki uživajo. Za ženo, otroke, za prihodnost, malo mu je mari. Liberallec, slab gospodar! Pride uboštvo, rad bi, pa nima kaj uživati! Srdito gleda tiste, ki imajo dobrote tega sveta, pa se punta, žuga, da bi si pridobil deleža pri obloženih mizi. Evo ga anarhista, nihilista, grdogledega sinčka liberalizma! Tako rodi odpad od vere večni boj.

Še nekaj drugega sem izkusil.

Vže med kmete je prodril in se močno razširil

Lectio brevis vitae subscripti.

„Ako verjem kerstnemu listu rankega fajmoštra g. Janeza Pirih, rojen sem bil v Melceh (Podmelec op. dop.) hšt. 22 — vulgo Podrobom — dne 30. oktobra 1816. Pobča kakih osem let me ranjki oča neki dan pokliče: pojdi sem, te bom učil brat. Bil je ta moj profesor praktičen: reče: ta puštaf, ki je kakor kedreje (stol op. dop.) je *h* — uni kot lata je *l* — *l*; uni ki ima pika je *i* — uni okrogli kot kolo je *o*, tisti puštof, ki je podoben krošnji je *z* stari c. itd. V eni zimi sem znal brati toliko, kakor se sedaj v šolah naučijo v 4 letih, zakaj ranjki oča me ni učil samo pri mizi, ampak ko sim zunaj hiše, ko je delal, k njemu priskakljal, precej je vprašal kako se imenuje tisti puštaf ki je podoben kedreji — ali tisti ki je kakor krošnja itd. Drugo jesen pripelje oča v hišo ranjkega „Smojča“ iz Kneže, bil je to žnidar na glasu v celi fari. Oča potegne iz kljuke dolgo suknjo, ki je tam že več let majala — ni bila več moderna, zakaj tudi tačas so se mode preminjale ne samo v mestah ampak tudi na kmetih. Smoje me primeri in mi naredi iz suknje celo obleko t. j. berješe, lajbelč in pruštof, tako da sim bil nekako prestvarjen. Oča me pelje v Idrije, plača pri ruskem Novaku v Rižah 26 fl. za enoletno stanovanje in hrano. Dobro se mi je godilo v nemški Idriji — kruha zadosti pri knapu, hoste (jote) zadosti, učiti malo, kjer sim nauk že od doma prinesel. 2 leti sim bil v Idriji, potem pridem v Gorico, tam je bilo pasije, vsak teden sem se enkrat

liberalni nauk, da duhovnik ima le v cerkvi govoriti, ako ga hoče kdo poslušati; zunaj cerkve je pa „politika“ gospodinja. „Gospod nunc je povedal to svoje v cerkvi, mi bomo pa storili to svoje doma“ rekel je nekdo na kmetih. O priložnosti mu je duhovnik sicer pristavil: „da bo tudi Bog to svoje storil, ker ni dal zapovedi za štiri stene cerkvene, ampak za ljudi, da jih spolnujejo povsodi“. In pokazalo se je tudi, da ni dobro Bogu nasprotovati zunaj cerkve, pa tu vidimo, kako se mali politikarji od velikih učé — v svojo škodo.

Županstvo je dolžno v verskih rečeh poslušati krščanskega učitelja ravno tako, kakor zadnji občinar.

Župan in dušni pastir imata oba sveto dolžnost skrbeti za blagor občine, ki bi le takrat v dobrem napredovala, ako se dušno pastirstvo in županstvo medsebojno podpirata.

Ne župan, ne „gospod“ vladaj, ampak Kristus vladaj, Njegova edino zveličavna vera vodi župana, duhovnika in vso občino do časnega in večnega blagostanja.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Delegacije razpravljale so svoje posle dosedaj v odsekih in vsaka delegacija za se; 1. oktobra pa je bila skupna seja obeh deligacij. Obravnave tečejo gladko, ker ni ostrih nasprotnih govornikov; na razne interpelacije odgovarjajo ministri tako prepričevalno, da jim delegati slednič glasujejo zaupnice, tako Kalnocky-u, Kallay-u. V proračunskem odseku avstrijske delegacije je dr. Pacak govoril proti proračunu, na kar je grof Kalnocky pojasnjeval razmere na balkanskem polnotoku, branil trodržavno zvezo, zagotavljal miroljubnost vlade. Delegat Treuinfels je interpeliral zastran vojaškega duhovnika Skacel-a, ki je bil iz I-

do sitega najedel t. j. v petek, ko nam je gospodinja polente prinesla — 6 dni v tednu smo stran dali. Po leti je bilo nekoliko boljši, kjer sim v Panovci jagode (borovnice) iskal in na Blanči murve zopal. Noben kmet me ni odgnal, ali kaj žaliga rekel, vendar enkrat se mi je ponesrečilo. Imel sem seboj „Leitfaden der christ.-kat. Religion.“ Bukve pustim pod murvo, zlezem na drev, in ko se najem, dol pridem; bukvi ne najdem, ne vidim links u. rechts nobenega, pa tudi bukvi ne. Basta, si mislim, jih je kdo vzal, ki jih bolj potrebuje — no vsaj enega predmeta sim čez leto oproščen. Takrat ni bilo v Gorici ne Alojzijanum ne Andrejanum — stradali smo. Ko sim v 7.mo šolo prišel in filozof postal, bilo je boljši, vdobil sim instrukcijo, podučeval take ki so še menj vedeli kot jest za 4 fl. na mesec. V 7. šoli sim vže kofe pokusil, šel sim namreč vsako nedeljo ins Kaffehaus zur Post — ne zavolj kafe, ampak da sim bral Angsburger Allg. Ztg. Takrat sim začel tudi tabak pit — vkupil Šemitzer Pfeife in pakele 3 König — ki je bil tačas gosposk tabak. — V 7.mi in 8. šoli imeli smo izvrstne učeničke — iz verstya celo tri, namreč † Rauberja, Peternela in slovečiga Fusterja, — tri profesorje verstya v dveh letih — zato sim tako veren in pobožen — potem v filozofični faculteti — D.r Victorin, prof. filozofije — D.r Hartman, prof. matematike izvrstnega profesorja Kaiser — vsi ti trije so prišli na dunajsko universo — slednjič prof. Jordan, ki se je pa od časa do časa mešal. Stopim v teologijo. I. leto kot ex-

nomosta premeščen v Bosno, ker ni hotel cerkveno pokopati v dvoboju palega dr. Wagnera. Odgovoril je vojni minister Kriegshammer tako izogibno, da so njegove besede vsemu bolj poobne, kot odgovoru. Rekel je, da je premeščenje zgol pravo (jus) eksekutivne oblasti, in da nobeno garnizonsko mesto ni kraj za kazen. — V ogerski deligaciji je v odseku za stvarji vojne mornarice grof Bethlen izrazil svoje začudenje, da je med 126 gojenci mornarske akademije na Reki jih le 27 iz Istre in Trsta, eden iz Hrvatske in le trije iz Dalmacije, na kar je opozarjal že tudi prof. Spinčič. Odgovoril mu je poveljnik vojne mornarice baron Sterneck, da so mornarji iz avstrijskega Primorja najbolji mornarji, jako voljni, častiteljni in dovtetni za izobrazbo. Toda srednje šole po obrežju ne stoje na taki stopinji, da bi mogli abiturijenti dokazati znanje, potrebno za podelitev štipendijev. Nezdostno znanje nemškega jezika še ne dela tolikih težkoč, ker so nekateri gojenci, ki so pomanjkljivo znali nemški, dobro napredovali, ko so drugi znajoči nemščino zaostajali. Ogerski liberalci so pred začetkom delegacij po časopisih ropotali, da bodo Kalnocky-ju delali situosti v delegaciji; — ne morejo ga namreč terpeti, ker je med magnati agitiral proti civilnemu zakonu. Zgodilo se jim je kakor preroku Balaamu, ki je slednjič blagoslavljal Izraelce, katere je šel proklinjat, in glasovali so mu tudi zaupnico. — **Permanetni davčni odsek** državnega zbora na Dunaju se je posvetoval o kaznih, ki bodo zadele tiste, ki bi vedoma podajali neresnične napovedbe o svojih dohodkih, ali ki namenoma skušajo oškodovati c. kr. erar. Kazni so se določile precej ojstre, namreč z globo ki 3krat do 9krat presega svoto, za katero je dotičnik skušal oškodovati državo, če se pa ta svota ne more zračunati, sme oblastnija dotičnika kaznovati do 2000 fl. Stroge kazni so določene članom davčnih komisij, ki bi iz teh napovedeb komu nepoklicanemu izdali, ko-

ternist. Profesorji bili so takrat tako — tako. Bili so: Možetič, Stibiel, ki je zgodovino le bral: Kroat bil je muhast; Katol eatenus, quatenus; Cengerle, Jerič, ki nas je vedno strašil „iam videbunt domini — practice videbunt.“ Končam teologijo, dobim kmalo „Doppeldecret.“ kot subsidiarius in ludimagister v Opačjeselo. Bil sem subsidiarius ranc. Franceta Švagel. Practice videbunt. Miseria: kako je bilo? Slovenščine nisem znal, slovenskih bukev ni bilo — imeli smo samo Ljubljansko pratiko, evangelji, Tobijeve bukke, c. kr. katekizem za ljudske šole od cesarice M. Terezije, s tem je bila slovenska bibliografija končana — *toraj practice*. Kot ludimagister sim pa učil kraške s—kovce tako izvrstno, da sem v 3 letih šolo skoraj izpraznil. Ranjki g. Flajs, dekan v Devinu pride k šolski skušnji v Opačjeselo: — sede — poslušaj — ustane — in gre — ne reče nič. Nekaj dni potem ga srečam na Travniku v Gorici, mi reče: „Ich war jetzt beim H. Bischof — Sie kommen nach Kirchheim; ich sagte dem Bischof: Sie taugen besser für den Seelsorger, wie für die Schule. — Pridem v Cirčno, se predstavim r. g. Žbonu — „Po, klein ist er, klein — wir werden halt probieren. — Bila sva kmalo prijatela. Pridem potem v Sebelje in v Kobarid. —

Andr. Jekše sv. r.

V Kobaridu služboval je 31 let, in potem je še prebil tri leta v pokoju, tako je bil v Kobaridu 34 let. Od začetka bil je le župnik, ko pa je leta 1869

liko ima kdo dohodkov ali dolgov, ker morajo te napovedbe ostati povsem tajne in le za porabo davčne oblastniže. Kazen je določena do treh mesecev zapora ali do 1000 gold. v denarju. — **Odsek za preosnovo civilnega pravnega reda** je razpravljajal o vrednostni meji tožeb, o katerih bode razsojevati okrajnim sodiščem, in določil kot vrednostno mejo 500 gold. z dodatkom, da se imajo tudi tožbe o pravnih zahtevah od 500 do 1000 gld. vložiti in razpravljati pri okrajnih sodiščih, vendar ako koja stranka izjavi, da se hoče praydati z izdanim mandatom, je te tožbe, oziroma prošnje za mandate predložiti kompetentnemu sodišču v pepirno razpravo. — **Najdoločniše znamenje** najnovjšega časa je zborovanje. Vse zboruje, in tudi rokodelski vajenci ne smejo zaostajati. Na Dunaju so imeli tak shod, na katerem je nek 16leten dečak posebno ropotal proti mojstrom in trdil, da so vajenci čisto bolj izobraženi nego njih mojstri in zato nečejo igrati le uloge delavne živine, nečejo biti podajaci in hlupci mojstrov, ampak vajenci izvoljenega poklica, zahtevajo, naj se lepo z njimi postopa, itd.

Trst. Mestni svetnik in deželni poslanec I. okraja tržaške okoličice dr. Andrej Sancin se je odpovedal poslanstvu in svetništvu, ker je premeščen v Gorico.

Istrski deželni odbor je odstopil, ker je Puljski listič „*Il giovane pensiero*“ ostro napadal člane deželnega odbora dr. Gambinija, dr. Cleva in dr. Bartolija, ki so zato dali svojo ostavko in z njimi še ostali člani. (Menda dr. Laginja ni potegnil s svojimi laškimi sodrugi; po tem bi bil on cela junta).

Na Koroškem je v Šmohoru izvoljen kandidat konservativne in slovenske stranke: Jan. Huber. —

Na Kranjskem bi si socialisti tudi radi pridobili tal. Sklicali so že drugič shod v Kamnik, pa so obakrat pogoreli. Prišli so k shodu tudi krščansko prepričani možje, ki so s prepričevalnimi govori ovrgli nazore socialnih demokratov, ki so morali oditi z

umrl v Bovcu preč. g. dekan Vogrič, imenoval je ranjki knezonadškof njega dekanom. Ker so se pa Bovčanje vedno pritoževali, da nimajo svojega dekana, imenovan je bil l. 1872 dekanom v Bovcu preč. g. Fr. Košuta, preč. g. Jekše pa je ostal dekan v Kobaridu. On je bil toraj prvi kobaridski dekan. Bil je leta 1886 odlikovan z vitežkim križcem Franc-Jozefovega reda. Imel je tudi srečo, da je 20 sept. 1891 obhajal v Kobaridu zlato mašo. Služboval je vestno. Bil je priljubljen pri duhovnih, kakor pri ljudstvu. Bil je izvanredno nadarjen, posebno spomin je imel izvrsten — še pred kratkim mi je naštel sedem grških modrijanov. — Kratko rečeno: bil je mož sicer majhne postave, — kakor je sam rekel: postave sem Cahejeve — pa bil je velik na duhu. O njem je peval S. Gregorčič:

Pač mnogo moških, malo mož
Naš vek rodi;
A kar nebo nam dalo mož
Med prvimi si ti.

Globok Ti um in čut gorak
Odzgor je dan;
Značaj si skoval si krepak
Kot gore nezmajan.

dolгим nosom. — **Katoliško delavsko društvo** v Ljubljani je imelo 23. sept. javen shod, na katerem so delavci lepo pokazali, da so pravi katoličani, da so zvesti Avstriji in zvesti slovenskemu narodu. Guberniki, ki so bili vsi delavci, pokazali so, da delavci glede izobraženja niso zadnji stan in tudi poslušalci so popolnoma umeli, zakaj se gre. J. Trtnik je razložil pomen javnega shoda; J. Gostinčar razliko slovenskega katoliškega društva in socialnih demokratov, ki se ne brigajo ne za vero ne za narodnost; J. Cilar je zagovarjal splošno volilno pravico; Fr. Urbančič je govoril proti ponarejevanju živil; J. Jakopič je branil praznovanje nedelj in praznikov in versko šolo; J. Gostinčar je navdušeno zagovarjal narodnostno načelo; Fr. Pelc je govoril o obrestih, kartelah in davkih; J. Pliberšek o zavarovalnicah in prometnih sredstvih; J. Potočnik o varstvu delavca, namreč o stanovanjih za delavce, o plači, o zavarovanju za bolezen, nezgode in starost. Zborovalci, katerih je bilo do 700 so predložene resolucije jednoglasno in navdušeno vsprejeli.

Ogersko. Počasi prihaja na dan, kako je mažarska vlada pridobila večino za civilni zakon. List „*Dunantuli Hirlap*“ trdi, da je Weckerle obetal knezu Pavlu Esterhazyju, da mu vlada odpusti 600.000 za ostalih dedinskih pristojbin, ako ne glasuje v gospodski zbornici proti civilnemu zakonu. Govori se pa, da je bilo podkupljenih še več članov gosposke zbornice. Ako je to res, je pač žalostno za vlado, pa tudi za člane gosposke zbornice! Weckerle toži urednika „*Dunantuli Hirlapa*“.

V Budapešti zbrani ogerski škofje so se porazumeli, kako za naprej postopati glede cerkvene politike in so izvolili pododbor zastran duhovniške kongruje in plače ogerskih katoliških učiteljev.

Vnanje države.

Rim. Dekret kongregacije je obsodil Zollovo knjigo „*Lourdes*“. V italijanskem ministerstvu ni prave sloščine. Crispi in minister vnanjih stvari Blanc sta si navskriž; Crispi je za trodržavno zvezo, Blanc bi se rad približal Franciji. — Zarad ogleduštva so vojaška oblastva zaprla pri Pigni nekega francoskega stotnika. Prihodnje leto bo 25 let, odkar je italijanska vojska vzela Rim papežu. Laški liberalci bodo seveda proslavljali to 25. letnico, ali ljudstvo sploh nima se čemu veseliti. Italija je sicer zedinjena, a blagostanje ljudsko je propalo; lepa dežela je na pragu socialne in morda tudi državne revolucije. Ugrabili so milijone cerkvenega premoženja, a davki so zmeraj večji, državni dolg in primanjkljaj raste, da si noben finančni minister ne zna pomagati. — *Italija ima vsega, le Božjega blagoslova nima!* —

Francija. V Villeneuve-Lotu so odkrili spominke republike. Župnik je v svojem nagovoru zatrdil, da se bo de duhovščina ravnala po nasvetih papeža, na kar mu je minister Leygues med drugim odgovoril: „Vi se spominjate papeževe modrosti, ki oznanuje povsod mir in edinost. Tudi ljudovlada je vlada strpljivosti in spravljivosti, ki spoštuje vsa veroizpovedanja“, in je končal svoj govor s željo, da bi se združili cerkev in svetna oblast v dosego dobrega sporazumljenja.

V Bolgariji so imeli nove volitve, pri katerih je vladna stranka sijajno zmagala. Od 153 jih je 114 vladi prijaznih poslancev.

V vojski med Kitajci in Japonci je dozdej sreča milejša Japoncem, ki so Kitajce zmagali na suhem in na morju. Pri Pjong-Jangu, katero trdnjavo je varovalo 20 000 Kitajcev, so Japonci do 17 000 nasprotnikov deloma pobili, deloma vjeli, in trdnjavo uzeli. Na morju v Pečliskem zalivu so jim vničili 4 vojne brodove in druge tako oškodovali, da niso več za vojsko. Če bodo Japonci znali skoristiti svoje zmage, bodo kmalu Kitajcem narekovali pogodbe miru, ki bodo za Kitajsko gotovo težke. Najnovejše vesti povedajo, da se Japonska vojska v Koreji pomika proti severu. Japonski parlament dovolil je kredit za vojsko, ki naj udari na Peking, ki je glavno mesto Kitajske, in govori se, da je Japonska vojska že udarila v Mandžuvijo in zopet potolkla Kitajce. Kitajski vojaki se puntajo, cesar pa odstavlja premagane vojskovodje. Ruski menda niso všeč ti krasni vspehi Japoncev, boji se, da bi si Japonci slednjič Korejo popolnoma prisvojili, kar bi Ruska gotovo skušala preprečiti. Zato zbira v Vladivostoku močno vojno brodogradnjo, da bo pripravljeno za vsak slučaj. Na predsednika republike „Costaricca“ je nek anarhist petkrat vstrelil, pa ga ni zadel.

D o p i s i.

Čepovan, 29. sept. 1894. Sedaj bo ložje drage-mu „Pr. L.“ dopisovati, ker je prišel bolj blizo, v Trst bilo je predalet. No, pa izvejte kaj iz našega Čepovana.

Zadnji četrtek t. j. 27. t. m. imeli smo tu „ceciljanski shod“ v spomin obletnice po r. g. Adolfu Harmelu, dekanu v Komnu. Če ravno je bilo slabo vreme in se je bila vest o shodu premalo raznesla, došlo je precejšno število gospodov. Iz Gorice došel je veleč. g. J. Bajc, predsednik „Ceciljanskega društva za Goriško nadškofijo“ in v njegovem spremstvu veleč. g. dr. J. Pavlica. Ob 10. uri bila je slovesna črna maša za viljami po r. g. A. Harmelu. Pri maši peli so čepovanski pevci prav lepo koralni „requiem.“ Kaj dobro bi bilo, da bi se koralno petje bolj gojilo, kdor spozna koralno lepoto, ve ceniti še le pravo cerkveno petje. Tu v Čepovanu pojejo sedaj tudi pri petih mašah ob delavnikih koralno. Po sv. maši bilo je v šoli posvetovanje. Veleč. g. predsednik pozdravi vse navzoče duhovskega in svetnega stanu, proslavlja r. g. A. Harmela navdušenost za gojitev pravega, lepega cerkvenega petja. Zatem se je več reči predlagalo in sklenilo. Sklenilo se je, da se bode letos od strani „Cecilj. društva“ slovesno praznoval god sv. Cecilije v Gorici, dalje je obljubil veleč. g. Iv. Kokošar, da bode priredil do istega dne za tisek svojo „Pevsko šolo“, ki bode dobro služila gg. pevovodjam in učiteljem. Predlagalo se je tudi, da bi se naprosil preč. knezonadškofijski ordinarijat izdati ročno knjižico za vpeljavo enake popoldanske službe božje po vsej nadškofiji, kakor se je zgodilo v tržaški škofiji pred par leti. Ko se je imelo zborovanje zaključiti, zahvalil je domači g. župni upravitelj vse zborovalce, ki so prišli v Čepovan in zahvalil se je tudi v imenu družine r. dekana, ker se tako lepo spominjajo blazega ranjcega. Zatem imeli smo skupni obed v prijazni Kofolovi gostilnici. Ves čas med obedom so nas vedrili domači pevci se svojim lepim petjem. Po kosilu smo se razšli se željo, da bi se ideja sv. Cecilije vedno bolj in bolj razširjala.

J.

Iz Branice 25. sept. (Izv. dop.) Naša 1870 ustanovljena samostojna nova duhovnija šteje zdaj komaj 60 hiš. števil, in vendarle čudo, bilo je pri prvem slovenskem katoliškem shodu v Ljubljani 6 vrlih mož iz te male duhovnije, ki šteje komaj toliko duš, kolikor je dni v letu! „Malo nas je, a smo ljudi!“ Da smo bili vsi srčno veseli z istim velevažnim shodom, na kateri so znani liberalno-napredni listi sipali v raznih dopisih in brzojavkah, — je samo na sebi umevno. Sploh se zdaj opazuje, da so po tem prepotrebem shodu liberalni listi kar zbegani, videč že počasno se vzdigajoče kali, ki poganja isti s papeževim blagoslovom prevideni shod. Posebno pa jih v oči bode nabira za „katoliški sklad.“ Ko berejo v „Slov.“ obilne prostovoljne darove zanj iz vseh strani Slovenije, delajo vselej kisle obraze. Liberalci povdarjajo sploh le eno čednost: ljubezen, akoravno ima ta za trdno podlago, vero in upanje, iz katerih izhaja ljubezen. Pa Bog jim razsvitli pamet, da se vsi, duhovni in svetni složimo na podlagi načel I. slov. katoliškega shoda in potem bomo veliko bližej vresničenju ideala „zjedinjene Slovenije,“ kakor smo zdaj razdvojeni. Tudi se ne bo treba potem duhovnom več pečati, z opolzlo politiko, ako bodo tisto zastopali svetni razumniki na omenjeni podlagi. Tako blizo je napil msgr. dr. Mahnič pri večerji po shodu „ljubljskega katol. političnega društva“ dne 2. t. m. v Vipavi, ki se je v pričujočnosti okoli 3.000 poslušalcev v splošno zadovoljnost sijajno izvršil, kakor je svoječasnoročal „Slovenec.“ Pred I. slov. katoliškim shodom v Ljubljani, bi bilo težko sklicati takšen shod v vipavski trg; torej je bil ta deloma vspeh onega leta 1892. In še več! Dne 2. t. m. v Vipavo sklicani shod je porodil novo katoliško politično društvo za vipavski okraj, ki se je dne 16. t. m. ustanovilo. Zvoljenih je 10 odbornikov iz Vipave in okolice. Enoglasno je bil za predsednika izvoljen res prezasluzni č. g. dekan M. Erjavec, za podpredsednika plemeniti grof Lanthieri, za blagajnika znani slovenski pesnik in trgovec, Fr. Silvester in za tajnika župnik M. Arko, znani spretni pevovodja in organist ob praznikih Matere Božje v Logu, kjer je znana velika cerkev z velikim zvonikom. Po volitvi omenjenega odbora se je ob enem ustanovila tudi „vinarska zadruga“ z deleži po 10 for. Predsednik jej je v tej stroki zvedeni posestnik in trgovec J. Uršič iz Št. Vida. Ustanovljenje „zadruga“ je sad komaj ustanovljenega „katol. polit. društva.“ Začetek svojega delovanja je zakup krčme in skladišča za samo pristno vipavsko vino na drobno in na debelo na Bregu v Ljubljani, ki se odpre že s 1. oktobrom t. l. Tako se je s temi čini pokazala tudi gmotna korist, katero bo zajemal Vipavec od omenjenih društev. Le srečno naprej z Bogom za narod! — *Mar bi ne bila enaka katol. politična društva tudi pri nas v Primorju zelo potrebna, da bi tako v djanju prodrta načela I. katol. sl. shoda v množino naroda, ki se zdaj na Goriškem nahaja v neki močvirni stagnaciji, ki čini, da po večini nismo niti odločno liberalnih, niti odločno-pristnih katoliških načel!* Torej ne mrzli ne gorki! Možje božji! Poskušajte, kar se dà drugod izpeljati, se vtugne z božjo in našo pomočjo tudi pri nas! Fiat! — V nekakem oziru se imamo clo tukaj v Branici zahvaliti I. slov. kat. shodu, da so se namreč oni omenjeni (6teri) možje vneli za zidanje novega zvonika pri naši cerkvi, kateri se je dosihmal pogrešal. Kajti blizo 3.000 for., kolikor bo stal novi zvonik, je pač zelo velika požrtvovalnost za tako malo duhov-

nijo, kakor je naša. Pa vendar navdušeni po svojem dušnem pastirju so se lotili občinarji tega dela dne 18. t. m. ko jim je njih vikar, pooblaščen po knezo-nadžkofu, blagoslovil vkladni kamen za nov zvonik in zdaljšanje cerkve. Pred blagoslovom temeljnega kamena je bil v cerkvi tej slovesnosti primeren govor, v katerem je g. vikar pojasnjeval, zakaj naj bodo veseli tega dneva in dela, in kaj pomeni zvonik s križem in petelinom na vrhu. Potem je bilo slovesno blagoslovljenje po rimskem obredu in peta sv. maša z azistencijo.

Streljalo se je tudi s topiči in okoli stavbinah tal so plapolale zastave: narodne, papeževe in cesarske.

Iz Braniške doline. Akoravno se je začela graditi toliko potrebna cesta od Rihemberka skoz dolejnjo Branico do kranjske meje v gorenji Branici, že 1890 l. — do blizo 2 uri dolga čerta, — ne gre to delo nič kaj od rok. Razun treh mostov (izmed 5 potrebnih) je delo poleg kratke črte pri Podlazu, čisto zastalo. Če se bo tako malo skrbelo za zgradbo te ceste, potem je gotovo še ne dobimo do konca 19. stoletja, ali pa morda preje ono goriško železnico po vipavski dolini pod Čavnom. Naj bi se zganili dotični činitelji in oblastniji, kajti to cincanje nobenemu nič ne koristi! Drugod imajo lepe ceste in celo železnice, nas gorenjih Vipavcev pa ne veže niti narayna zveza z Gorico. Pomagaj, kdor more! —

Letina vinska bo letos srednja. Ali ker je bilo zadnji čas vreme trti jako vgodno, bo posebno dobra kapljica kakor malo kdaj; zato upamo, da nas bodo kupci številno obiskali, zlasti tiste gospodarje, ki ne morejo čakati s prodajo svojega vinskega pridelka. Cena utegne biti od 14 — 16 for. ali 28 do 32 srebrnih kron! Torej kupci, dobro nam došli! —

Pridi Gorenc,
Z mrzle planine,
Vabi Dolenc
V gorke doline;
Vince z gore
Greje srce.

Iz Štajerskega. Bliža se težkopričakovani mesec vinotok in z njim vinska trgatev. Veliko sicer nimamo pričakovati, pa to, kar bomo nabrali, bo do bro, sladko, močno vino; zakaj zorelo je v lepem vremenu in posebno zadnje dni mu je pripekalo vroče solnce. Tudi sadja smo še, hvala Bogu, dovolj pridelali, posebno jabolk so po nekaterih krajih toliko pridelali, da nimajo dovolj posode za mošt. Tudi hruške so nas obilo razveselile. Hvaležni bodimo toraj ljubemu Bogu za tako dobro letino.

Novice iz raznih krajev.

Leon XIII je izdal 8. sept. novo prekrasno okrožnico o pobožnosti sv. rožnega venca, ki znova in najtoplejše priporoča to molitev vernikom v teh žalostnih dneh spridenja, razkola, nenravnosti in nevere. Živo priporočamo katoličanom prebiranje te okrožnice.

Vsled želje sv. Očeta delajo se priprave, kako bi se mogla razkolna cerkev združiti z Rimom. Molimo za dober vspeh zlasti mi slovanski katoličani, ker skoro 2 tretjini Slovanov živi do današnjega dneva v nesrečnem razkolu.

God presvetlegu cesarja, Franca Jožefa daje

avstrijskim narodom priliko moliti za dobro srečo avstrijske vladarske hiše. Slovenci čutimo še posebe to potrebo, ker od habsburške rodovine odvisi naš narodni obstanek. „Avstrija veselo nam stoj!“

P. n. g. naročniki v Gorici niso zadnje številke dobili o pravem času, ker je bila pomota radi poštnih znamk. Ako se je dogodil tudi kje drugje kak nered, naznani naj se upravnistvu „Primorskega Lista“ na Travniku št. 13 in se bo hitro odstranil!

„**Primorski List**“ stane do konca leta 28 kr. To velja novim g. naročnikom, katerih si v obilnem številu želimo.

Č. uredništvo „Primorskega lista“ v Gorici. Na tendencijozno notico v „Prilogi“ Vašega lista št. 18, stran 155 pod naslovom „V Kalu na Kanalskem“ sem prisiljen poslati sledeči popravek;

1. Ni res, da je hotel č. g. vikar vinjene ljudi miriti, kajti pri tepežu ga ni bilo zraven.

2. Ni res, da so ga vdarili — kdo? mariveč je on po končanem tepežu le dva mladenča, ki si nista mogla še miru dati s pomočjo lastnih očetov z lepim odpravil.

3. Iz tega sledi, da „duhovska suknja“ vendar še nekaj velja, in da kalski fantje, če tudi viujeni, svojega duhovnega pastirja še spoštujejo.

V Kalu dne 24. septembra 1894.

Fr. Kofol, vikar.

Ta popravek prav radi objavljamo, ker nismo hoteli delati č. g. vikarju nobene krivice. Močno pa obžalujemo, da se nas je radi tega v nekem listu tako hudo napadalo. Pripravljeni smo, ko krivo poročamo in koga razžalimo, posebno, ako velja o duhovniku, ne samo enkrat popravo prinesiti, ampak desetkrat.

Duhovske spremembe v goriški nadškofiji.

Č. g. J. Feltrin iz Gor. Tribuše za vikarja v Deskle; č. g. Š. Kodrmac iz Zapotoka v Gor. Tribušo; č. g. J. Vidmar iz Biljane za vikarja v Zapotok; č. g. E. Štrekelj iz Rihemberka v Vertojbo; č. g. Ludvik Lacina je odšel na Dunaj na konservatorij; č. g. Fr. Guzelj iz Podmelca v Šempas; č. g. V. Pipan iz Šempasa v Miren. Čč. gg. novomašniki A. Blažko v Podmelec, F. Klanjšček v Biljano, J. Koršič v Volče, F. Knavs v Rihemberk, T. Nemeč v Cerknjo.

Kopališču v Gradežu daroval je presvitli cesar, kakor vsako leto, tudi letos 300, gld., dar, ki proslavlja visoko radodarnost preljubljenega nam vladarja.

V Podgori je pomeril v šali prijatelj na prijatelja sè samokresom. Mislil je, da je prazen, a bil je nabasan. Ranil ga je na glavi nenevarno. Z orožjem ni norčevati.

Beg. Iz zavoda dečkov sirot v Gorici so pobegnili brez slovesa proti Trstu trije gojenci. Kaj mora to biti?

V Nabrežini je obhajal na tihem svojo zlato mašo č. g. vikar J. Marušič dne 23. septembra. Dekanijska, in drugih škofij in dekanij duhovščina mu je čestitala naslednji pondeljek. Na praznik sv. Mihaela daroval je zlato mašo preč. g. J. Braidot, župnik v Cervinjanu. Petdeset let mašnik, delavec v vinogradu Gospodovem, to je nekaj.

V Št mavru je kupilo tovarištvo Jezusovo (jezuiti) poslopje in v njem nastanilo več udov.

Č. g. I. Budin, kaplan pri sv. Ignaciju na Travniku, prevzel je podučevanje krščanskega nauka na slovenskem oddelku kmetijske šole in na slovenskih šolah v Gorici.

Č. g. Andrej Pavlica, stolni vikar, imenovan je po privoljenju preč. nadškofjstva pomožnim učiteljem veronauka na tukajšni c. kr. gimnaziji.

Na pokopališču v Gorici pokopujejo nekaj dni na novo prirejenem oddelku. Vžaljeni čujemo, da je novi del neblagoslovljen, da pogrebajo po vrsti grob za grob, da morajo tedaj katoliški duhovniki sproti blagoslavljati jame za ranjke katoličane. Prosimo najljudnejše in najponižnejše, da bi se to, ako je le mogoče — popravilo!

Napad na prevzvišenega knezoškofa v Furlaniji je izmišljen. Občini Sv. Peter in Turjak sta v navadnem vaškem prepiru med seboj. O priliki birmovanja so nekateri ljudje (celo namestnik župana) nagajali Turjačanom, kar je tem dalo povod, da so jim odgovorili s pestjo. To je bilo sicer Prevzvišenemu jako žal in neljubo, toda proti njegovi osebi ni bilo nikakor naperjeno. Takih govoric ni umestno trositi med ljudstvo, dokler se za trdno ne ve!

Ravnatelj c. kr. realke v Trstu je imenovan g. J. Hendrych, profesor na c. kr. realki v Gorici.

G. Alb. Šubic, pomožni učitelj, na goriški gimnaziji je imenovan glavnim učiteljem na učiteljišču v Kopru.

Goriško gimnazijo obiskuje letos nad 500 učencev. Še nikdar toliko. Prvi razred ima 3., četrti pa 2. vspelednici.

Zasebno slovensko šolo v Gorici pohaja letos nad 350 otrok. Ker vsi ti otroci niso imeli prostora v dosedanjej šestrazrednici, otvorili so Slovenci sedmi razred. Ako soštejemo vse goriške slovenske otroke, ki hodijo v slovenske šole, ki so y otroških vrtilih, v c. k. normalni šoli, na gimnaziji in na realki, dobimo okolu 700 slovenskih otrok. Pa pravijo naši neprijatelji, da ni Slovencev v Gorici!! Veruj jim bedak. Da bi se ne šolal nobeden slovenski otrok v laških šolah, gotovo bi morali zapreti Lahí nekaj razredov. Še hodijo slovenski otroci v laške šole in „Corriere“ toži o malem številu otrok v laških šolah, kako bi pa rotil vse vrage na Slovence, ko bi noben slovenski roditelj ne dal svojih otrok v laške šole? *Slovenci, dajte otroke v slovenske šole!*

Pustite nas, pustite! Poroča se nam, da se zopet napravljajo v goriškem mestu naskoki na uboge Slovence v Gorici, da bi odvrnili Slovenske otroke od slovenskih šol. Objavili jih bomo, kadar bolj natanko poizvemo. Vsa ta komedija se nam zdi velika sramota italijanskega naroda in velike svetovno znane italijanske omike, da se bojijo uboge peščice slovenskih tlačanov. Pustite nas vendar enkrat, pustite!

Čudno! Iz kobaridske pripravljalnice je šlo 6 deklic delat preskušnjo za pripravnico v Gorici, pa niti ena ni napravila izpita. To je pač čudno! Kako naj si to razlagamo?!

„**Danica**“ edino slovensko katoliško društvo za vseučilišnike že vrlo vspeva. Mlade vseučilišnike sta pri vstanovitvi tega društva s posebnim pismom razveselila prevz. g. knez in škof ljubljanski in premilostni g. knez in škof lavatinski, kojih zadnji je zapisal znamenite besede: „Danica“ bodi vseučilišnikom svetla

zvezda, ki jih vodi h Kristusu in k Njegovi Cerkvi, zunaj katere ni rešitve!

Veseleč se nakupa nove hiše darovali so za slovensko Alojzijevisče: Monsignor I. Abram 100 fl.; Monsignor Fr. Kofol 100 fl.; Č. g. Simon Gabršček 10 fl.; Neka gospa iz Gorice 20 fl.

Prosimo, naj bi se nabirali za zavod milodari v žitu in v blagu. Kar koli kdo da — vse se hvaležno sprejme. Priporočamo zlasti č. duhovščini, da si ogleda o priložnosti naš novi slovenski dom v Gorici, na koji smo lahko ponosni!

Družbi sv. Cirila in Metoda za slovenske šole v Gorici so dalje darovali:

Č. g. I. R. ž. op. v Č. 2 fl.; č. g. V. P. k. v Š. 1 fl.; č. g. I. R. v B. 2 fl.; G. A. J. fot. 50 kr. G. D. iz Fur. 5 vstopnin za umetnostno razstavo 1 fl. Nekdo iz Morsk. 5 vstopnin za isti namen 1 fl.

Družbi sv. Cirila in Metoda za tržaške slovenske šole so darovali:

Č. g. I. K. 1 fl.; Č. g. A. F. 1 fl.

Spominjajte se družbe sv. Cirila in Metoda o vseh prilikah! Zabilježili bomo vsaki najmanji dar.

Fotograf Anton Jerkič bil je odlikovan v goriški umetnostni zazstavi s častno diplomom in bronasto svetinjo, koji odlikovanji pa jim je zavrnil z opazko, da jih ne sprejme, ker ni bilo pri razsojevanju nobenega večšega fotografa.

Novih slik so si omislile sledeče cerkve na Goriškem: *libušenska*: sv. Frančiška asiškega, sv. Tomaža aposteljna in sv. Ane. Vse tri so že dodelane. *Čepovanska*: sv. Janeza Krstnika. *Kalska*: križevega pota. *Števerjanska*: sv. Uršule. Slika je bl. g. J. Gosar, slovenski slikar v Gorici.

Na sv. Gori cvete jablana. Pozen cvet ne obeta sadu.

Sneg pobelil je v nedeljo Krn in vse bovško gorovje.

Na Bovškem imeli so do zdaj veliko stroškov in sitnosti z opravili pri c. k. okr. glavarstvu v Tolminu, do kamer je do 12 ur hoda. Dne 17. sept. t. l. pa je določilo c. k. okr. glavarstvo pod št. 142 R redne uradne dneve v Bovcu za vse prebivalce bovškega sodn. okraja, kateri bi sicer morali v Tomlin. Vsak prvi ponedeljek vsakega mesca, od 1. t. m. naprej, bo namreč uradoval v bovški pisarnici zato od c. k. okr. glavarstva odposlani uradnik. Ako pade ta ponedeljek na praznik, bo uradni dan sledeči torek. Vsekako je to precejšnje olajšanje. —

V Mavhinjah pri Devinu sta šla 17. septembra otroka 3—5 let stara proti noči na polje. Ker je napočila noč, nista znala nazaj. Iskali so ju zastonj. Jeden je umrl za mrazom, drugega, vsega otrpnjenega, so komaj obudili k življenju. Roditelji! Nadzorujte deco, da ne boste plakali prepozno, da se ognete božji in posvetni pravici.

Na Vogerskem blagoslovili so kvaterno nedeljo novo pokopališče.

Na Grahovem se je vstrelil Jakob Černe, vodja orožniške postaje. Zakaj? Ni znano.

V Vrtojbi vdobé po dolgem čakani novega vikarja č. g. E. Strekelja. Bog daj, da bi se vsaj enkrat zedinili obe občinski polovici za stalno in dostojno vikarjevo stanovanje.

Iz Mirna se nam poroča. Kvaterno nedeljo bil je na Gradu navadni glavni cerkveni shod. Pobož-

nega ljudstva sešlo se je nenavadno veliko z Brd, bližnjih gor, iz Furlanije in okolice.

V soboto in nedeljo spovedovalo je v farni in romarski cerkvi po pet spovednikov. Slovesno sv. mašo imel je preč. monsignor Andrej Marušič, cerkveni govor pa frančiškan o. Angelj. — Vže par let je preteklo odkar se je odpravil za isti dan zloglasni ples, kateri so prej imeli kar na treh krajih. Dobre sklepe, katere so romarji storili predpoludne na Gradu, vničil je ples po poludne. Tudi letos se je bilo bati radi nekkih okoliščin, vpelje da se zopet stara nesrečna navada, toda hvala Bogu, plesa ni bilo. Krčmarji so imeli tudi brez plesalcev dovolj dela in dobička. Mesto v nedeljo plesalo se je pa v ponedeljek — v dan Krišpinov. — Isto kvaterno nedeljo vmrl je tukajšni gostilničar, Ivan Faganel, po domače: „Zanat“. R. I. P.

V Biljah so baje zasedili slučaje vraničnega prisada. Ali je res?

V Štverjanu se je vnela Ani Bukovec obleka. Vsa v ognju tekla je na cesto in vpila na pomoč. Soseba sta prihitela jo gasiti, a prekasno. Ožgana in opečena je bila strahovito. Za četrto ure je izdihnila. Previdnosti treba!

Slovinci — okoličani! Ne smešite svojega materinega jezika s popevanjem laških pesem. Ne iščite ponosa v laškem petju, ker ga v njem ni za vas! Pojte lepe, mile slovenske narodne pesmi! Vrzite za vselej med staro šaro obrabljeni: „jolilajfalilalele šem-pre alegri fa lamor“.

Dober lek zoper pijančevanje vmislili so se v Petrogradu na Ruskem. Policijski list prinaša ime na pijancev, ki so jih zasačili policaji. Imena vinskih bratov objavlja časopis včasih na 14 — 17. straneh. Ali so Rusi s tem pomočkom omejili pijančevanje, ali ne, ne vemo. Kaj, ko bi začeli tako tudi pri nas? Ali bi se jezili pijanci?

Judovski baron Rotšild je zdaj menda naj bogatejši človek na svetu. Njegov denarničar dr. Mayer je preračunal, da ima vsega imetja okolo 5000.000.000 gld. (Pet tisoč milijonov goldinarjev.) L. 1875, torej pred 18 leti, je imel le polovico toliko. Mož je torej v 18 letih „zaslužil“ 2500.000.000 gld. t. j. dve milijardi in pol. Lep zaslužek iz žepov delavnega kristijanskega ljudstva! L. 1800 so bili Rotšildi še krošnjari, a l. 1935 upajo da bodo imeli 150.000.000.000 gld. Koliko lačnih in žejnih siromakov bi ta denar nasitil in napojil!

„**Shod zaupnih mož**“ je naslov raznim člankom v slovenskih listih. Mi menimo, da ga čisto nič treba ni, ker katoliški Slovenci imajo vseslovensko katoliško ravnilo načrtano v sklepih I. slovenskega katoliškega shoda. O nepotrebi namerjavanega shoda po vsem soglašamo se „Slovincem.“

Socijalističen shod v Kamniku. (Kranjsko). Socijalisti, ljudje, ki pretijo se silo prevreči ves družabni red, brezdomovinci, ki ne verujejo v neumrjčnost duše, večno posmrtno življenje, sklicali so srede meseca septembra shod v Kamniku. Ker shoda ni sklicalo društvo, ampak zasebnik, zahtevali so vdeleženci, naj se voli predsedništvo. Po kratkem vgovarjanju so se sklicatelji vdali in pričela se je volitev. Mesto brezvernih socijalistov, bili so voljeni jednoglasno katoliški socijalisti predsednikom, podpredsednikom in zapisnikarjem. Socijalisti so prodajali potnim obrazom svoja brezverska načela, a katoliški socijalisti so jih krepko zavračali. Namesto zmage, od-

nesli so socijalisti, popolno osramočenje. Osmešili so se drugikrat, a gotovo ne zadnjikrat.

Trtna uš. Piše nekdo v „Slovincu“ iz radoviške občine na Kranjskem: Znabiti bo zanimalo, če povem, koliko časa je rabila trtna uš, da je zvršila svoj žalosten posel. Govorim o radoviški občini. Vprvič smo zapazili nesrečno živalico pomladi leta 1887. To in prihodnje leto je bila škoda majhna. L. 1889 je bila trgategv obilna. Imam tri vinograde obsegajoče 2712□°, tedaj dober poldrug oral in nabral sem isto jesen 170 maščenih brent, mošta do 90 avstrijskih veder. Leto 1890 je dalo izvrstno vino; pridelek pa se je znižal za dobro polovico, bilo je le 80 brent. Okuženi sta bili tudi drugi dve parceli s puhlo zemljo in l. 1891 — tedaj v dveh letih — tudi že končani; natrgal sem 40 brent. L. 1892 je bilo 12 brent, toliko tudi 1893., pa le v vrnogradu s težko zemljo. Letos bo vsa radoviška občina imela samo kakih 5 polovnjakov vina

Ljudstvo pa se je začelo zanimati za ameriško trto, predsodki so premagani in to tem bolj, ker vidijo, kako lepo rastejo moji nasadi. Že l. 1889 sem si napravil mal vinograd, letos bom imel prvo trgategv. Seveda izpraznjeni sodi ne bodo napolnjeni, pa začetek je storjen, in komur drago, priidi pogledat novi vinograd. Vesel bo videti tako krepko rast, tako obilno grozdje in šel bo domov s trdnim sklepom: „Tudi jaz bom pričel in sicer še letos.“ Mož beseda! Stori to že prihodnje pomlad, l. 1896. boš trte požlahtnil ali precepil, isto leto pogrubljal, leta 1897 se pripravi za prvo trgategv. In zopet boš pil lastni pridelek, pa tudi lahko zapel: „O vinček, oj, oj!“

Trtna uš razjeda vinograde v Kostanjevleku, srenji blizo Črnič. Gorje vipavskim trtorejcem, ako se naseli vničevalka trt v njih vinograde.

Bodočo pomlad se bodo oddajale iz eraričnih nasadov na Primorsken razne trte v kraje po trtni uši ekužene.

Opozarjamo na to kmetovalce in vinorejce! Kako močno rastejo in zaganjajo take trte, ogleda si vsaki lahko na slovenski kmetijski šoli v Gorici.

Pošiljanje sadja. Kdor pošilja lepo nataizno sadje, mora vzeti primeren zaboj. Na dno naj položi papirja ali pa oblanja. Vsak sad naj posebej zavije najbolje v tako imenovan svilnat papir, ki je jako tenak. Prazne prostore med sadeži naj zamaši s papirjem. Zaboj mora biti poln, tako, da se nobeden sad premikati ne more. Res, da je zamudno, sadje tako vkladati, toda le na ta način vloženo sadje pride popolnoma nepokvarjeno na svoje mesto.

Za pokrivanje zimske salate je najboljše drobno nasekano trnje, ki se nastelje po gredi. Čez trnje se dene pa še listja. Ko bi pokrili gredo s samim listjem, bi salata pognila, ker se listje preveč potlači, tako da ne more zrak do zemlje.

Tržaške novice. Vpisovanje v okoličanske šole se je pričelo že zadnje dneve preteklega meseca. Velika zmešnjava se godi navadno v mešanih šolah. Mnogo je namreč starišev, ki po prigovorjanju nekaternikov vpisujejo svoje otroke v ital. oddelek. — Mnogi stariši so zopet res toliko zavedni, da kar zahtevajo, da se njihovi otroci vpišejo v slov. oddelek. To pa ni po volji nekaterim šolskim voditeljem in ker ne morejo ti svoje jezice drugače ohladiti, kaj naredijo? O priliki vpisovanja velikokrat kar prezirajo take stariše in otroke in jim storijo čakati toliko časa, da

se vpišejo vsi otroci za ital. oddelek. In še le potem, po dolgem čakanju, pridejo na vrsto otroci za slov. oddelek.

Prvega oktobra so se večinoma odrple vse šole v okolici. Le pri sv. Ivanu, v kolikor vem, se je začetek šole odložil na nedoločen čas radi tega, ker se je v zadnjih dneh v tem okraju pojavilo 6 slučajev nalezljive otroške bolezni.

Malo bolj krščanski smo še v okolici, kakor v mestu, ker se šolsko leto vsaj začenja s klicanjem sv. Duha in se sv. mašo, česar pa v mestu ni. Vendar to ni zadosti. Ali ne velja za otroke druga cerkvena zapoved? Ali ne bi bilo potrebno da bi otroci vsako nedeljo in praznik hodili skupno k sv. maši pod nadzorstvom učiteljev? Res, lepo bi bilo videti zbrane vsako nedeljo v cerkvi! Kako bi s tem razveselili presveto Srce nebeškega Ljubitelja otrok, kateri nas naganja k temu z besedami: „Pustite otročiče in n'kar jim ne braniti k meni priti.“

Trgatev je v spodnji okolici povsod končana. V obče je letos vinski pridelek za polovico manjši kakor lansko leto. Le po nekaterih krajih je trta precej dobro obrodila, n. pr. v Lonjeru. — Kdo zna pa če se bode letos pomanjšalo tudi število vinskih bratcev, kakor se je letina?

Duhovske zadeve v tržaški škofiji. Č. g. Alojzij Pavli, mnogozasluzni duhovnik v Borštu, je nekoliko obolel. Sliši se, da mu je že bolje.

Župnijski izpit so napravili v Trstu ti le gospodje: Budin I., kaplan pri Jezuitih v Trstu; Ellner Anton, administrator v Zminju; Počivalnik Vatroslav, duh. pomočnik v Brezovici; Sašelj Milko, kaplan na Vatovljah; Škrbec Matej, župni upravitelj na Dvoru; Skerl I., kaplan v Štorjah; Kranjac Ivan, duh. pomočnik v Oprtlju. Sami mladi župniki! Čestitamo!

Č. g. Josip Velharticky, dosedanji kaplan v Ricmanjah, je dobil župnijo: Jelšane. V Jelšanah so dobili tudi novega duh. pomočnika v osebi č. g. Jakoba Sedmak-a, kajti dosedanji tamošnji kaplan, g. Peter Mach, gre na Barko, da si vkrepi zdravje.

Č. g. Oskar Prettner dosedaj kaplan pri sv. Jakobu je prestavljen k Mariji Devici Veliki (k Jezuitom). Na njegovo mesto je prišel č. g. Ivan Marchio ml., dosedaj kaplan v Miljah (Muggia). Na njegovo mesto pa pride č. g. novomašnik Josip Krainz.

Č. g. Ivan Tiringner gre iz Krkave za kaplana v Truške; na njegovo mesto pa kakor znano pride č. g. novomašnik Hinko Šonc,

Č. g. novomašnik Josip Macarol je že nastavljen za kaplana v Zminju.

Č. g. Josip Košir, dosedanji kaplan v Rojanu pa pri starem sv. Antonu. — Č. g. novomašnik Ivan Predonzan gre za kaplana v Humag. — Dosedanji nunski kaplan Alojzij Luxich je šel v začasni pokoj v sirotišče sv. Jožefa blizu pokopališča. Na njegovo mesto pa je prišel č. g. Elija Madalena.

Č. g. Ludovik Čiković, šemeniški duhovnik in pa g. Anton Mecchia sta nastavljena kot prefekta v deškem konviktu.

V nedeljo 30 sept. sta dobila v škofijski kapeli: č. g. Ivan Frausin presbiterat, č. g. Anton Mecchia pa dijakoniat.

Ravnatelj nemškega drž. gimnazija g. Niče prestavljen je v Inomost. Na njegovo mesto pa pride prof. Swida iz Pulja.

Razširjeni del katol. pokopališča pri sv. Ani je bil blagoslovljen 25. septembra. Glas vpijočega v pu-

ščavi je bila želja zadnjega P. L., da se napravi prostor samomorilec.

Snuje se tu katol. društvo „Circolo San Giusto.“ Naloga mu bo nekako taka, kakoršna je goriškemu „Circolo Cattolico.“

Pa tudi nov „ultraradikalen“ list imamo! „Il Paese“ so ga krstili, čemur se ne čudimo, kajti tudi ultra-radikalci so bili krščeni in po postavi obrezani. Ob nabrežinski meji pa nam je zasejal neprijatelj zalego. Pozor! da ne zastrupi okolice.

V Barkoeljah ponarejali so več časa na debelo zdravju škodljivo vino. Za to je namestništvo zaukazalo magistratu, da strogo pestopa proti ponarejalcem, kakor veleva zakon.

Tako vino razpečavalo se je v zalogah za ital. vino. Dopolnilna volitev vršila se bode 15. t. m. dveh poslancev: enega za mestni volilni okraj Piran, drugega za trgovinsko in obrtno zbornico v Rovinju.

Tržne cene na Goriškem. — Moka št. 0 po 12-60, I. po 12, II. 11.50, III. po 10-60, IV. 10-20, V. po 9-50 VI po 7-90, VII. po 6-20, VIII. po 4-90. Otrobi drobne po 4-40, debele po 4-50. Turščak rumen po 7 do 7-20, bel po 8. Oves po 6-80. Maslo kuhano po 90, surovo 80. Sladkor 34. Petrolij v zaboju 5-75, v sodu po 18½, kava moka 188, portoriko 176 do 184 cejlon 192, sandomingo 164, santos 154 do 158, Vino belo vipavsko od 12 fl. do 16 fl., briška rebula 15-18 fl. furlansko 14-16 fl., istarsko 11-13 fl.

V poduk in zabavo.

(Kaka naj bode in ne bode žena). Krščanka žena naj bode kakor odmev (jeka) in zopet ne kakor odmev. Kakor odmev — naj bode molčeča, in le govori, kedar se jo nagovori; in ne kakor odmev — ne sme namreč, kakor odmev, vedno imeti zadnjo besedo.

Krščanska žena naj bode kakor vaška ura, ki vedno redno bije; in zopet ne kakor vaška ura, ki se po vsej vasi razlega.

Krščanska žena naj bode slednjič kakor polž in zopet ne kakor polž. Naj bode kakor polž, ki je vedno doma; in ne kakor polž, ki vse premoženje nosi na svojem životu krščanska žena se ne sme lišpati.

(Vedno pripravljen) „Janez“, kričal je razjarjeni gospodar nad svojim slugo, „ti ali jaz, eden mora iz hiše“. „Prav, prav, milostni gospod, in kedaj hčete že oditi.“

(Previdnost). Zdravnik: „Kaj Vam je?“ Kmet: „Zob me boli“. Zdravnik: „In zavoljo zobu pošiljate po me? Vam ničesar družega ne manjka?“ Kmet: „Uže, ali koliko bote zaračunili, ako Vam vse povem“.

(Iz šole). Nadzornik izprašuje otroke v šoli. Jazen obrne se k učitelju, ki si pri neumnih odgovorih otrok od veselja mane roke: „Ali, g. učitelj, nad čim se veselite saj slišite, da otroci ničesar ne znajo!“ Učitelj: „Gosp. nadzornik veseli me da tudi vi ničesar iz njih ne spravite“.

(V Afriki) Sodnik (k vjetemu zamorcu): „Obsojeni ste v smrt! Kaj želite za poslednjo večerjo? — Zamorec: „Gospoda sodnika“.

(Delayen poslanec) Poslanec pride po zaključenem zasedanju domov in kmetje ga vprašajo: „Nikdarne bremo v časopisih, da ste tudi vi govorili“. „Možje“, odgovori jim poslanec, „vi tega ne razumete. Ali ne berete mnogokrat? — Splošno mrmranje? No, tedaj sem vselej poleg!“

Železnični urnik.

Nabrežina-Gorica.

Meš. P. vlak Brvč.	Nabrežina	odhod	9:10 dop.	—	Gorica	prihod	10:03 dop.
	"	"	8:37 zv.	—	"	"	9:35 zv.
	Gorica	"	7:15 zj.	—	Nabrežina	"	8:15 zj.
	"	"	7:05 zv.	—	"	"	8:07 zv.
	Nabrežina	"	10:00 dop.	—	Gorica	"	11:18 dop.
	"	"	4:55 pop.	—	"	"	6:03 zv.
	Gorica	"	9:21 dop.	—	Nabrežina	"	10:38 dop.
	"	"	5:15 pop.	—	"	"	6:41 zv.
	Nabrežina	"	9:56 zv.	—	Gorica	"	11:40 zv.
	Gorica	"	4:53 zj.	—	Nabrežina	"	6:32 zj.

Naznanilo.

Udano podpisani si dovoljuje uljudno naznaniti čč. gg. odjemnikom in drugim, da odpre v Gosposki ulici št. 9, dne 8. t. m. prodajalnico voščenih sveč, medenega in drugega peciva, vse lastnega izdelka.

Tam bode imel zalogo medu, voska in drugega v to stroko spadajočega blaga. Od istega dne bode tudi sprejemal, kakor tudi izvrševal naročila v svoji prodajalnici v „Gosposki ulici.“

Tovarna ostane še vedno na „Solkanski cesti št. 9.“

Srčno zahvaljuje se vsem čč. gg. odjemnikom za dosedanje zaupanje in naklonjenost, priporoča se za nadaljno naročbo. Prizadeval si bode na vso moč tudi nadalje povoljno vstreči.

Z velespoštovanjem

J. KOPAČ

svečar

Med v satju in rumeni vosek kupuje v vsaki množini po tekočih cenah.

Ivan Howanski

čevljar v Gledališki ulici št. 15

priporoča se in zagotavlja jako solidno postrežbo. Cene so jako nizke primeroma po blagu, a nikakor naj se ne primerja s tovarniškim blagom, ki je za malehkost ceneje, a več kot polovico slabije.

Anton Fon

klobučar in gostilničar v Semeniški ulici ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov in toči v svoji krēmi pristna domača vina ter postreže tudi z jako ukusnimi jedili. Postrežba in cene jako solidne.

Novič Franc

krojač v ulici sv. Klare št. 6 izvršuje razna naročena dela in prodaja narejeno obleko po jako zmernih cenah.

G. LIKAR

v Gorici, v Semeniški ulici št. 10 prodaja

raznovrstne pisarske in šolske potrebščine, mašne in šolske knjige in sv. podobe, tiskovine za duhovnije in županije; priskrbuje posetnice (vizitke) in izvršuje vsakovrstna naročila solidno in točno.

Priporoča se najuljudnejše!

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni ako se naroča po pošti

Ubalda pl.
Trnkóczy

lekar zraven rotovža
v Ljubljani

priporoča:

ZA ŽELODEC:

Marijacele kapljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld. 3 tuct. 4 gld. 80 kr.

Odvajalne ali čistilne kroglice čistijo želodec pri zabasanji, skaženem želodeci. — Škatulja 21 kr., jeden zavojček s 6 škatuljami velja 1 gld. 5 kr.

ZA prsa:

Planinski zeliščini ali prsni sirop za odrasčene in otroke; raztvorja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

ZA trganje:

Protinski cvet (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v križu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 gld. 25 kr.

Vsa ta naštetá in vsa druga zdravilna sredstva se obivajo v lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo.

EDVARD PAULIN

v Nunski ulici št. 10.

V zalogi ima razne nagrobne vence, biserne in porcelanaste, rože za cerkve, palme, cvetke za nove maše in poroke, voščene sveče, mrtvaške obleke, rakve, trakove, zlate črke i. t. d. po najnižih cenah.

Krasno božično darilo,

katero priporoča fotograf Anton Jerkič na Travniku št. 11, so fotografije do naravne velikosti, katere izdeluje po zmirno nizkih cenah. Neprekosljivo izvršitev jamči.

Anton Koren trgovec v Gosposki ulici, prodaja razno lončarsko, porcelanasto in stekleno blago, reže in vklada šipe v okna, reže in napravlja okvirje za zrcala in podobe.